

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 201000558/KBD
Saksbehandler: Christa Bergmeister

Vår ref.: 10/4790

Dato: 11.8.2010

Høringssvar - utkast til forskrift om stønad til helsetjenester mottatt i et annet EØS - land

Det vises til Departementets brev av 5.5.2010.

Bakgrunn for høringsuttalelsen

Forskriftsutkastet hjemler rett til stønad for helsehjelp, som *medlemmet* ville fått stønad eller bidrag til, etter folketrygdloven, eller bekostet etter spesiallovgivning dersom den aktuelle helsehjelpen var mottatt i Norge.

Det fremgår av arbeids – og velferdsforvaltningsloven § 4, 2.ledd, at arbeids – og velferdsetaten forvalter folketrygdloven, med unntak av kapittel 5. Det følger av folketrygdloven § 21 - 11a, at Helsedirektoratet forvalter kapittel 5 i folketrygdloven.

Det er på bakgrunn av forvaltningsansvaret for kapittel 2 i folketrygdloven at Arbeids- og velferdsdirektorat avgir denne høringsuttalelsen.

Innledning

Medlemskap er et grunnleggende vilkår for rett til ytelser etter folketrygdloven. Ved behandling av krav om stønad etter kapittel 5 (og øvrige kapitler) i folketrygdloven, foretas det implisitte medlemskapsvurderinger.

Helfo må ved behandling av krav om stønad med hjemmel i ovennevnte forskriftsutkast § 3, 1.ledd litra a og b, foreta prejudisielle medlemskapsvurderinger. Arbeids – og velferdsdirektoratet har som fagdirektorat for medlemskap etter folketrygdloven kapittel 2 noen kommentarer knyttet til lovens og forskriftens personkrets.

Dersom søknad om stønad avslås som følge av manglende medlemskap, eller at det ikke foreligger avledet rett til stønad, får dette konsekvenser for saksbehandling og klage, jf forskriftsutkastet § 10.

Kommentarer til lov – og forskriftsforslaget

EØS – borgeres rett til dekning etter lovutkastets § 5-24a

I høringsutkastet vises det til EØF 1408/71 og EØF 574/72, og deres inkorporasjon i norsk rett. Det vises til at forordningene kan føre til at folketrygdloven kan fravikes i den utstrekning det er nødvendig i henhold til bestemmelsene i forordningene.

På trygdeområdet, som helsetjenester faller inn under, er EØS – avtalen like omfattende og innebærer de samme forpliktelsene som om Norge var medlem av EU.

Høringsutkastet viser til at EU-domstolen og EFTA-domstolen ikke gir anvisning på hvilken personkrets som er berettiget til refusjon etter reglene om fri bevegelighet for tjenester, og på hvilket lands bekostning, når pasienten har tilknytning til flere land.

Alle EØS – borgere er omfattet av reglene om fri bevegelse for tjenester.

Det fremgår av høringsutkastet at det foreslåtte direktivet viser til ”insured person”. Pasientdirektivet gjelder fri bevegelse av helsetjenester. Fordi helsetjenester er en trygdeytelse defineres personkretsen av Rfo 1408/71.

Forordningen har egne bestemmelser om lovvalg når en person har tilknytning til flere land. Disse avgjør hvilket land som er kompetent i forhold til den enkelte EØS – borger. Det vil si hvilket land en person har sin trygdetilknytning. For Norges del innebærer forordningens lovvalgsregler fullt ut pliktig medlemskap i folketrygden med unntak av EØS – borgere (også nordmenn) ansatt i hotell eller restaurantvirksomhet på turistskip registrert i NIS. Frivillig medlemskap er således ikke en del av lovvalgsbestemmelsene.

Rfo 1408/71 inneholder de grunnleggende bestemmelser om koordineringen av trygdeytelser innenfor EØS – området. Et av de fire koordineringsprinsippene er prinsippet om likebehandling. Prinsippet innebærer at det skal være likebehandling av egne og andre EØS – lands statsborgere som er bosatt på et EØS – lands territorium. Det betyr at EØS – borgere som er medlemmer som yrkesaktive eller bosatte i Norge, har samme rettigheter som andre pliktige medlemmer etter folketrygdloven. I forhold til §§ 2-1, 2-2, 2-3 og 2-5, som nevnt ovenfor, vil EØS – borgere som fyller vilkårene for medlemskap etter disse bestemmelsene, også omfattes. Selv om Svalbard og norske biland ikke er en del av EØS – avtalen, får det ingen betydning i trygdesammenheng.

Parlamentets og Rådets forordninger 883/2004 og 987/2009 medfører ingen endring i forhold til dette prinsippet. Personkretsen etter de nye forordninger utvides imidlertid til også å omfatte ikke – yrkesaktive som er medlemmer som bosatte.

Utkastet viser videre til ”Member State of affiliation”. Når man ser dette i sammenheng med ”insured person”, omfatter personkretsen alle som er medlem/omfattet av et lands trygdeordning, herunder tredjelandsborgere. Vi støtter Departementets syn på at personkretsen avgrenses mot tredjelandsborgere fordi Rfo 859/2003, som gjelder tredjelandsborgere, ikke er en del av EØS – avtalen.

Slik Arbeids- og velferdsdirektoratet leser høringsnotatet pkt. 4.4 ser det ut til at man går inn for at personer som ikke er bosatt i Norge, men som er medlemmer i folketrygden som konsekvens av

forordning 1408/71, ikke skal gis refusjon for behandling gitt i bostedslandet. Begrunnelsen synes å være at disse har rett til helsehjelp der etter dette landets ordinære regler.

Det fremgår imidlertid av notatets pkt.4.5 at personer som er bosatt i Norge, men arbeider i et annet medlemsland, ikke skal være omfattet av refusjonsordningen. Begrunnelsen for dette er at det er det landet der de er trygdet som skal dekke refusjonsutgiftene.

I de tilfeller der en person er bosatt i et annet medlemsland, men i henhold til forordning 1408/71 er medlem i folketrygden som følge av arbeid i Norge, er Norge primært ansvarlig for å dekke utgiftene til helsehjelp. Etter direktoratets syn bør dette også gjelde for helsehjelp som mottas i bostedslandet. Direktoratet ser det slik at dersom Norge har som utgangspunkt at arbeidslandet skal dekke utgiftene for personer som bor i Norge og arbeider i et annet medlemsland, bør konsekvensen bli at Norge dekker utgiftene i de tilfeller der Norge er arbeidslandet. I begge de omhandlede tilfellene vil det være det landet hvis trygdeordning vedkommende - som yrkesaktiv - er medlem av, som skal dekke de utgifter som er forbundet med helsehjelpen.

Forskriftsutkastet § 10 – saksbehandling og klage

Saksbehandlingsregler, fremsetting av krav og klage – forskriftsutkastets § 10

Det fremgår av § 10 i forskriftsutkastet at klage på vedtak settes frem for den instans som fattet vedtaket.

Dersom vedtaket avslås som følge av manglende medlemskap i folketrygden, må NAV ta stilling til klagen. HELFO har ikke myndighet til å avgjøre en klage på avslag om medlemskap. Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter imidlertid at klagen fremsettes overfor HELFO slik at publikum får en mest mulig sømløs opplevelse av den statlige klagebehandling av vedtaket.

Vennlig hilsen

Hilde Olsen
Fung arbeids – og velferdsdirektør

Elisabeth Sunde
seksjonssjef